



KURATORIUM
OŚWIATY
W KRAKOWIE

Kod ucznia.....

Małopolski Konkurs Geograficzny
dla gimnazjalistów
Rok szkolny 2015/16
Etap szkolny – 12 listopada 2015 r.

Suma punktów:

Miejsce na metryczkę:



KURATORIUM
OŚWIATY
W KRAKOWIE

Drogi Gimnazjalisto!

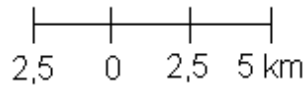
1. Przed Tobą zestaw **23** zadań konkursowych zamieszczonych na 15 stronach arkusza konkursowego.
2. Na rozwiązanie zestawu masz **60** minut. Piętnaście minut przed upływem tego czasu zostaniesz o tym poinformowany przez Komisję Konkursową.
3. Za bezbłędne rozwiązanie wszystkich zadań możesz uzyskać **56** punktów.
4. W zadaniach, w których masz wskazać prawidłową odpowiedź, **zaznacz kółkiem** literę odpowiadającą właściwej informacji.
5. Pracuj uważnie, używając długopisu. Odpowiedzi udzielane przy pomocy ołówka nie będą oceniane. Możesz go używać jedynie w brudnopisie zamieszczonym na ostatniej stronie arkusza.
6. **Informacje zapisane przez Ciebie w brudnopisie nie podlegają ocenie.**
7. **Nie podpisuj** kartek imieniem ani nazwiskiem.
8. Pamiętaj, aby **nie używać** korektora. Jeżeli się pomylisz, **błędna odpowiedź przekreśl symbolem X.**
9. Wyłącz telefon komórkowy, jeśli go posiadasz.
10. **Brak wyboru odpowiedzi lub zaznaczenie większej liczby odpowiedzi niż wskazano w poleceniu** będzie traktowane jako błędna odpowiedź.
11. Staraj się, aby Twoja praca była czytelna.
12. Stwierdzenie niesamodzielności pracy lub przeszkadzanie innym (w tym np. włączenie się dźwięku telefonu komórkowego) spowoduje wykluczenie Cię z udziału w konkursie.

Życzymy Ci powodzenia i satysfakcji z uczestnictwa w konkursie.

Autorzy zadań i Organizatorzy konkursu

Zadanie 1. (0 – 1)

Spośród podanych skali zaznacz skalę liczbową, która odpowiada zamieszczonej poniżej podziałce liniowej.



- A. 1: 25 000 000
- B. 1: 250 000
- C. 1: 2 500 000
- D. 1: 25 000

Zadanie 2. (0 – 1)

Zaznacz zestaw, w którym prawidłowo porównano podane skale.

- A. 1: 20 000 < 1: 200 000
- B. 1: 150 000 < 1: 4 000 000
- C. 1: 15 000 > 1: 75 000
- D. 1: 1 000 000 > 1: 800 000

Zadanie 3. (0 – 1)

Ten sam teren przedstawiono na mapach w różnych skalach. Zaznacz skalę mapy, która zawiera najmniej szczegółów.

- A. 1: 500 000
- B. 1: 25 000
- C. 1: 300 000
- D. 1: 75 000

Zadanie 4. (0 – 4)

Wskaż w trzeciej kolumnie tabeli dokończenie każdego zdania zaznaczając odpowiedź A lub B tak, aby zdanie zawierało prawdziwą informację.

4.1	Z poziomicy można odczytać	A. wysokości bezwzględne. B. wysokości względne.
4.2	Wysokość względna mierzona jest	A. od wskazanego punktu. B. od poziomu morza.
4.3	Mapy wykonane w dużych skalach zawierają	A. mniej szczegółów niż mapy wykonane w małych skalach. B. więcej szczegółów niż mapy wykonane w małych skalach.
4.4	Generalizacja mapy konieczna jest przy zmianie skali mapy	A. z mniejszej na większą. B. z większej na mniejszą.

Zadanie 5. (0 – 4)

W tabeli podano zakres treści czterech map, do wykonania których użyto linii łączących punkty o jednakowej wartości danego zjawiska.

Każdemu z prezentowanych tematów przyporządkuj, wybierając z podanych poniżej, właściwą nazwę użytych izolinii. W ostatniej kolumnie tabeli zaznacz poprawną odpowiedź.

Nazwy izolinii do wyboru:

- | | |
|-------------|--------------|
| A. izobary | D. izohaliny |
| B. izohipsy | E. izotermy |
| C. izobaty | F. izohiety |

I	Średnia temperatura powietrza w lipcu na Ziemi	A / B / C / D / E / F
II	Suma opadów atmosferycznych w półroczu letnim w Ameryce Południowej	A / B / C / D / E / F
III	Zróznicowanie głębokości Bałtyku	A / B / C / D / E / F
IV	Wysokości bezwzględne w Tatrach	A / B / C / D / E / F

Zadanie 6. (0 – 1)

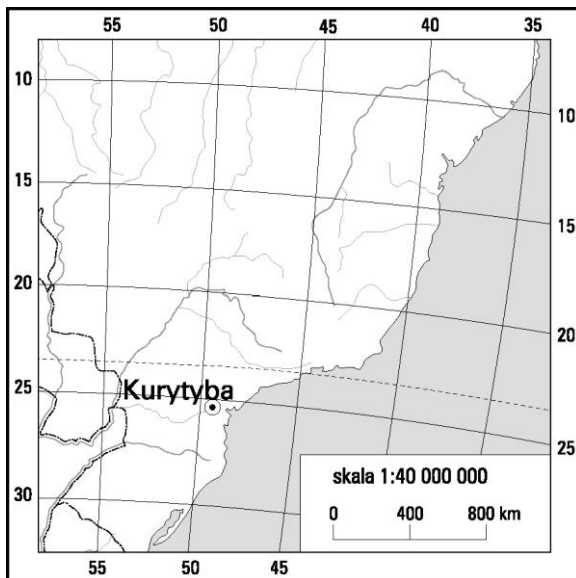
Zaznacz poprawne dokończenie zdania, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Kryterium wyróżniające niziny to:

- A. równinny krajobraz.
- B. wysokość bezwzględna.
- C. wysokość względna.
- D. duża powierzchnia.

Zadanie 7. (0 – 1)

Korzystając z zamieszczonej mapy, **zaznacz** poprawną odpowiedź.



Współrzędne geograficzne Kurytyby to:

- A. 24° 30' N; 50°30' E
- B. 25°30' S; 50°30' E
- C. 39°30' N; 49°30' W
- D. 25°30' S; 49°30' W

Zadanie 8. (0 – 1)

Zaznacz poprawne dokończenie zdania wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Bryła, której kształt jest najbardziej zbliżony do kształtu Ziemi to

- A. elipsoida.
- B. geoida.
- C. planetoida.
- D. kula.

Zadanie 9. (0 – 4)

Wskaż w trzeciej kolumnie tabeli dokończenie każdego zdania **zaznaczając** odpowiedź A lub B tak, aby zdanie zawierało prawdziwą informację.

9.1	Długość średniego promienia ziemskiego wynosi	A. 6357 km . B. 6371 km .
9.2	Powierzchnia Ziemi wynosi	A. 510 mln km ² . B. 361 mln km ² .
9.3	Obwód Ziemi na równiku wynosi	A. 40 076 km . B. 400 076 km
9.4	Promień równikowy od promienia biegunowego jest mniejszy o	A. 210 km . B. 21 km .

Zadanie 10. (0 – 1)

Zaznacz odpowiedź, która wyjaśnia co oznacza określenie: *górowanie Słońca w zenicie*.

- A. wysokość Słońca nad horyzontem w południe słoneczne w miejscach położonych na równiku
- B. najwyższe położenie Słońca nad horyzontem podczas jego widomej wędrówki po sklepieniu niebieskim w ciągu dnia
- C. wysokość Słońca nad horyzontem w południe słoneczne, której wartość wynosi 90°
- D. wysokość Słońca nad horyzontem w południe słoneczne w miejscach położonych na zwrotnikach

Zadanie 11. (0 – 4)

Oceń prawdziwość informacji podanej w każdym zdaniu. Zaznacz P, jeżeli zdanie zawiera prawdziwą informację lub F – jeżeli informacja jest fałszywa.

Zdania		Ocena	
A	Granica między dniem i nocą dzieli kulę ziemską na dwie równe części.	P	F
B	Na całej Ziemi każda doba składa się z dnia i nocy.	P	F
C	Pozorny ruch sfery niebieskiej odbywa się ze wschodu na zachód.	P	F
D	Przyczynę złudzenia, że Słońce i inne gwiazdy w ciągu doby krążą po sklepieniu niebieskim odkrył Mikołaj Kopernik.	P	F

Zadanie 12. (0 – 4)

Skreśl w każdym zdaniu zbędny wyraz napisany pogrubionym drukiem tak, aby zdania zawierały prawdziwe informacje o przyczynach wybranych zjawisk zachodzących na Ziemi.

12.1 Górowanie i dołowanie Słońca oraz innych gwiazd w ciągu doby jest skutkiem ruchu **obrotowego / obiegowego** Ziemi.

12.2 Występowanie dnia i nocy polarnej jest skutkiem ruchu **obrotowego / obiegowego** Ziemi.

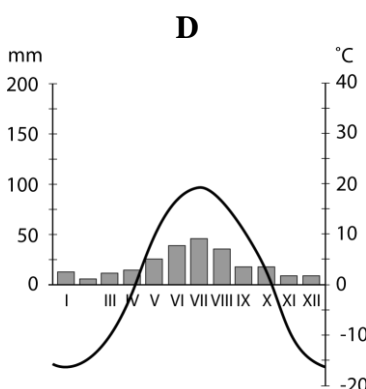
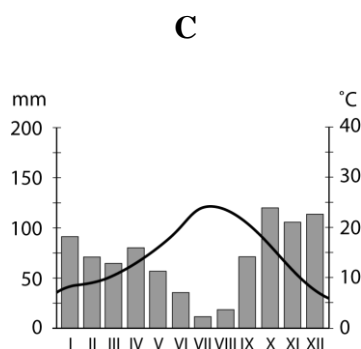
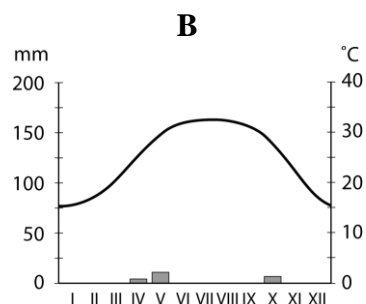
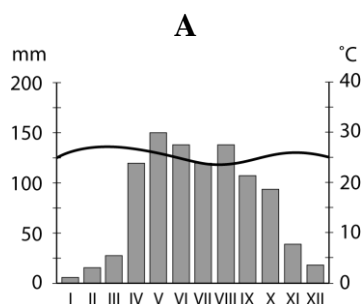
12.3 Zmiana miejsc wschodu i zachodu Słońca w ciągu roku dla danego miejsca obserwacji jest skutkiem ruchu **obrotowego / obiegowego** Ziemi.

12.4 Spłaszczenie Ziemi przy biegunach jest skutkiem jej ruchu **obrotowego / obiegowego**.

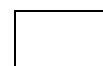
Zadanie 13. (0 – 4)

Na wykresach klimatycznych oznaczonych literami A – D przedstawiono roczny przebieg temperatury powietrza i opadów w wybranych stacjach meteorologicznych na Ziemi.

Na podstawie poniższych klimatogramów (A – D) w ostatniej kolumnie tabeli zaznacz poprawną odpowiedź.



I	Najwyższa średnia roczna temperatura powietrza jest w stacji	A / B / C / D
II	Największa roczna amplituda temperatury powietrza jest w stacji	A / B / C / D
III	Najmniejsza roczna amplituda temperatury powietrza jest w stacji	A / B / C / D
IV	Najmniejsza suma opadów w półroczu letnim występuje w stacji	A / B / C / D



Zadanie 14. (0 – 1)

W tabeli zamieszczono dane klimatyczne obrazujące roczny przebieg temperatury powietrza w czterech stacjach klimatycznych.

Które spośród stacji I – IV położone są na półkuli południowej? Przeanalizuj poniższe dane i zaznacz poprawną odpowiedź wybierając z podanych.

stacja	T	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XII	XII
I	°C	-3,6	-8,7	-18,5	-22,5	-23,1	-24,6	-27,2	-29,0	-23,4	-20,4	-9,6	- 3,7
II	°C	12,5	15,0	18,6	23,5	28,6	30,5	30,8	30,9	28,2	24,7	19,8	15,0
III	°C	20,3	20,0	18,8	16,1	14,0	12,6	11,6	12,3	13,7	15,0	17,6	19,3
IV	°C	-31,3	-29,7	-28,5	-22,6	-11,2	- 1,8	0,8	0,6	-2,9	-10,3	-22,6	-27,4

Źródło: Tablice geograficzne, Adamantan, Warszawa 2004

Na półkuli południowej położona jest

- A. stacja nr II oraz nr IV
- B. tylko stacja nr II
- C. stacja nr I oraz nr III
- D. tylko stacja nr IV

Zadanie 15. (0 – 1)

Zaznacz poprawne dokończenie zdania, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Najmniejsze roczne amplitudy temperatury powietrza na Ziemi występują

- A. na wybrzeżach morskich w umiarkowanych szerokościach geograficznych.
- B. na obszarach okołorównikowych.
- C. na obszarach w pobliżu zwrotników.
- D. na obszarach w pobliżu kół podbiegunowych.

Zadanie 16. (0 – 1)

Zaznacz zestaw, w którym wszystkie wymienione skały mają taką samą genezę (powstały w taki sam sposób).

- A. marmur, gnejs, piaskowiec, bazalt
- B. kreda, piaskowiec, węgiel brunatny, żwir
- C. bazalt, granit, gnejs, gips
- D. piasek, gips, sól kamienna, granit

Zadanie 17. (0 – 4)

Oceń prawdziwość informacji podanej w każdym zdaniu. Zaznacz P, jeżeli zdanie zawiera prawdziwą informację lub F – jeżeli informacja jest fałszywa.

Zdania		Ocena	
A	Lawa ma takie same właściwości co magma.	P	F
B	Granit zaliczany jest do skał magmowych wylewnych.	P	F
C	Większość wapieni występujących na Ziemi jest pochodzenia organicznego.	P	F
D	Wydobywanie się na powierzchnię produktów wybuchu wulkanu nosi nazwę erupcji.	P	F

Zadanie 18. (0 – 1)

Zaznacz prawidłową odpowiedź z pierwszej kolumny oraz jej prawidłowe uzasadnienie z trzeciej kolumny.

Na pustyniach skalistych strefy zwrotnikowej najintensywniej zachodzi wietrzenie fizyczne.

Tak	ponieważ	A	występują tu duże dobowe amplitudy temperatury powietrza.
Nie		B	opady występują tu sporadycznie.

Zadanie 19. (0 – 2)

Wskaż w trzeciej kolumnie tabeli dokończenie każdego zdania, zaznaczając odpowiedź **A** lub **B** tak, aby zdanie prawidłowo wyjaśniało wybrany termin.

Wyjaśnienie		Termin
19.1	Niszczanie litej skały wskutek uderzania o nią okruchami skalnymi, głównie ziarnami piasku, niesionymi przez wiatr to	A. deflacja. B. korazja.
19.2	Podmywanie i niszczenie stromego brzegu morskiego przez fale morskie to	A. abrazja. B. akumulacja.

Zadanie 20. (0 – 1)

Zaznacz schemat, na którym prawidłowo ukazany został model przyczynowo-skutkowy: czynnik → proces rzeźbotwórczy → forma terenu przedstawionej na fotografii doliny.



Fot. Joanna Nowakowska

Dolina Kolorado

- A. łądolód → erozja → dolina U-kształtna
- B. rzeka → erozja → dolina U-kształtna
- C. rzeka → erozja → dolina V-kształtna
- D. rzeka → erozja → kanion

Zadanie 21. (0 – 4)

Każdemu z opisanych procesów geologicznych przyporządkuj odpowiedni odcinek biegu rzeki, w którym dany proces dominuje. Nazwy odcinków biegu rzeki wybierz z podanych i w ostatniej kolumnie **zaznacz** poprawną odpowiedź.

A. bieg górny

B. bieg środkowy

C. bieg dolny

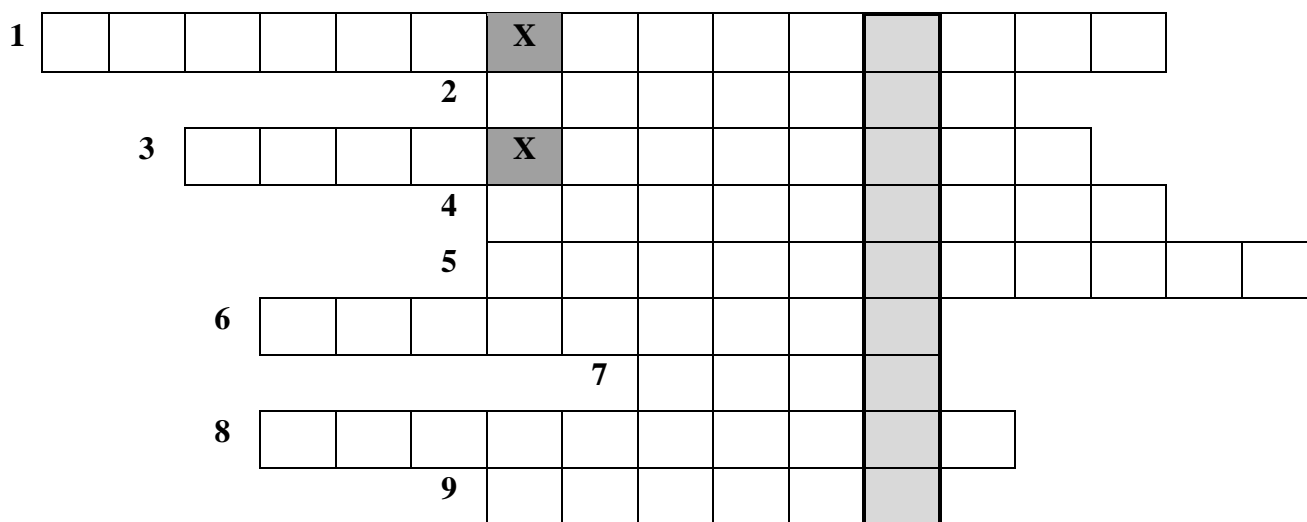
D. ujście

I	Podmywanie brzegów, erozja boczna; akumulacja części materiału skalnego.	A / B / C / D
II	Całkowita utrata zdolności transportowania materiału skalnego.	A / B / C / D
III	Transport dużej ilości materiału skalnego; erozja wgłębna i osadzanie materiału skalnego w postaci dużych otoczków.	A / B / C / D
IV	Transport i akumulacja drobnego materiału skalnego.	A / B / C / D

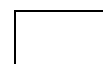
Zadanie 22. (0 – 3)

Po rozwiązaniu krzyżówki w pogrubionej kolumnie powstanie hasło, którym jest nazwa nauki badającej związki między składnikami środowiska przyrodniczego oraz przestrzenne zróżnicowanie działalności społeczno-gospodarczej człowieka.

Wypełnij diagram.



1. Forma terenu powstała u wylotu żlebu; usypisko zwietrzliny.
2. Inaczej zakole rzeczne.
3. Miejsce powyżej granicy wiecznego śniegu, gdzie gromadzi się śnieg, z którego powstaje lodowiec.
4. Naciek na dnie jaskini krasowej w postaci słupa czy iglicy.
5. Jezioro powstałe w wyniku rzeźbotwórczej działalności rzeki, które jest fragmentem dawnego jej koryta.
6. Dawna dolina powstała wskutek erozyjnej działalności rzeki płynącej niegdyś równoległe do czoła lądolodu.
7. Stromy brzeg morski.
8. Proces geologiczny, w wyniku którego następuje rozpad skał na okruchy lub zmiana chemicznego składu skał.
9. Materiał skalny transportowany lub osadzany przez lodowiec.



Zadanie 23. (0 – 7)

Na mapie konturowej Ameryki Północnej (załącznik nr 1) numerami od 1 do 14 zaznaczono wybrane obiekty geograficzne.

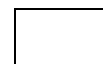
Przyporządkuj podanym nazwom geograficznym odpowiednie oznaczenie na mapie i uzupełnij tabelę 23.1 oraz 23.2

23.1

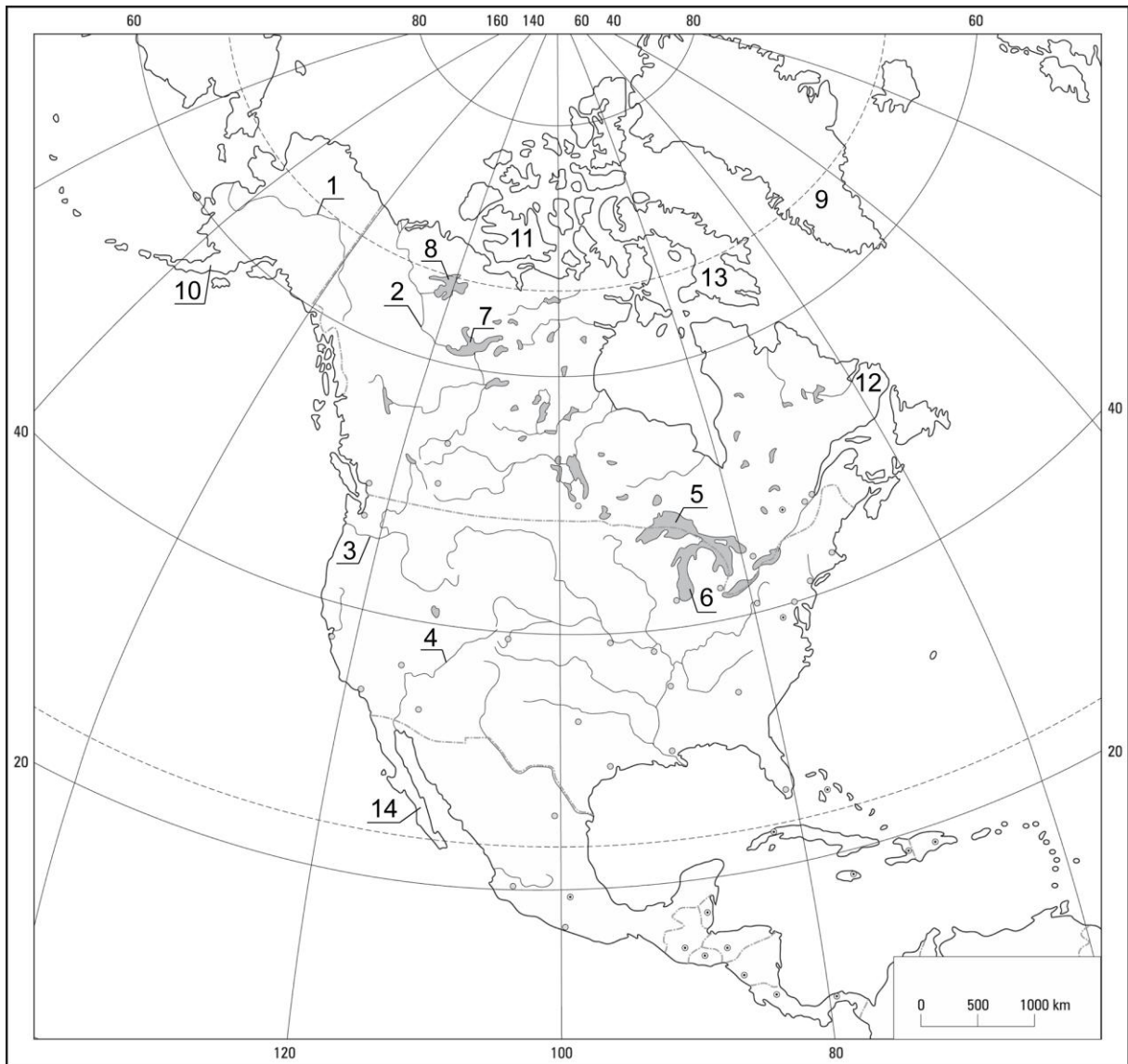
Rzeki		Jeziora	
Nazwa	Nr na mapie	Nazwa	Nr na mapie
Kolorado		Wielkie J. Niedźwiedzie	
Jukon		J. Michigan	
Mackenzie		Wielkie J. Niewolnicze	
Kolumbia		J. Górne	

23.2

Wyspy		Półwyspy	
Nazwa	Nr na mapie	Nazwa	Nr na mapie
Ziemia Baffina		Alaska	
Grenlandia		Kalifornijski	
Wyspa Wiktorii		Labrador	



Załącznik nr 1



Brudnopis